

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
att säkerställa studiero vid Vårboskolan i Burlövs
kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Vårboskolan

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Vårboskolan i Burlövs kommun ingår i detta projekt.

Vårboskolan besöktes den 6 till 8 samt den 16 oktober 2015. Ansvariga inspektörer har utredare Josefine Esbjörnsson och utredare Viveca Serder varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 19 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersök om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Vårboskolan

Vårboskolan är belägen i Burlövs kommun och omfattar årskurserna 7 till 9. Skolan har vid tidpunkten för Skolinspektionens besök totalt 205 elever och klasserna är organiserade i två arbetslag. Skolans leds av en rektor.

Skolinspektionen genomförde år 2013 tillsyn av Vårboskolan och beslut Dnr 43-2013:172 förelades huvudmannen bland annat att vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Vidare konstaterades i beslutet att skolan behöver vidta åtgärder så att lärarna anpassar undervisningen efter elever behov och förutsättningar, att elever som lätt når kunskapskraven får ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling och att eleverna ges inflytande över undervisningens arbetssätt och innehåll. Tillsynen avslutades i november 2014.

Vårboskolan har ingått i kvalitetsgranskning av Rätten till utbildning med Dnr 400-2011:6496. Av beslut i mars 2013 framgår att *Skolan har förutom den omfattande frånvaron även problem med bristande trygghet och studiero. De utvecklingsområden som identifierades var bland annat att Vårboskolan behöver se till att bedriva ett mer systematiskt arbete för att främja elevernas närvaro och motverka elevernas frånvaro genom att skapa en trygg miljö.*

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 65 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 211 poäng. Andelen elever med lägst betyget E i alla ämnen har förbättrats de senaste tre åren, medan det genomsnittliga meritvärdet har fluktuerat under denna tidsperiod utan tydligare positiv eller negativ trend. Dock utgör 2015 års resultat avseende genomsnittligt meritvärde en kraftig förbättring jämfört med föregående års resultat då meritvärdet var 188 poäng.

Av den elevenkät som Skolinspektionen inför granskningen genomfört med skolans samtliga elever i årskurserna 7 till 9 framgår att 66 procent av eleverna anser att de har studiero på lektionerna. Merparten av de tillfrågade eleverna, 83 procent tycker att de lär sig mycket på lektionerna. Enkäten visar också att hälften av de tillfrågade eleverna tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan, och att en av tre elever inte tycker att de får komma med synpunkter på vad som ska göras på lektionerna.

Resultat

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

Observationer av undervisningen visar att lärarna oftast bemöter eleverna på ett respektfullt sätt. Eleverna tilltalas av lärarna på ett vänligt sätt. Detta gäller även vid de tillfällen då en elev agerat på ett sådant sätt att ordningen i klassrummet tillfälligt påverkats, exempelvis pratat

utan att räcka upp handen, eller stört kamraten i bänken bredvid. Lektionsobservationerna visar också att lärarna försöker sprida frågorna bland eleverna vid lärarledda klassrumssamtal. Lärarna uppmuntrar också eleverna till att lyssna på varandra genom att betona vikten av att klassrumssamtalen sker på ett ordnat sätt där man räcker upp handen och väntar med att prata tills man får ordet så att alla kan höra vad som sägs.

Det finns i de lektioner som Skolinspektionen observerat exempel på hur lärare uteslutande använder elevernas olika problemlösningar för att visa att man kan arbeta på olika sätt. Eleverna uppmuntras att förklara för sina klasskamrater hur de tänkt när de löst sina uppgifter. Vid några tillfällen under lektionen kompletteras elevernas redogörelse med ett förtydligande från läraren, men läraren använder hela tiden elevernas prestationer för att exemplifiera momentet som de ska lära sig, och knyter an till det som är syftet med lektionen. Läraren berömmar också eleverna på ett återkommande sätt genom att dels tala om för dem att de löst uppgiften på ett bra sätt, men också genom att återkomma till elevernas prestationer när genomgången närmar sig sitt slut och innehållet ska sammanfattas.

Eleverna uppger i intervju att merparten av skolans lärare behandlar dem med respekt och att dessa lärare både säger och visar att de är glada att eleverna är i skolan och att de vill att eleverna ska lyckas med sitt skolarbete. De intervjuade eleverna säger också att de oftast vågar säga vad de tycker på lektionerna. Eleverna uppger även att det finns några lärare som inte verkar bry sig så mycket om eleverna. Enligt de intervjuade eleverna går dessa lärare mest i in klassrummet och *"kör en lektion"*, men bryr sig inte så mycket om klassen och lyssnar inte på eleverna. Av elevintervjun framgår också att eleverna undviker att be vissa lärare om hjälp eftersom de upplever att läraren istället pratar bort deras fråga.

Elevernas utsagor bekräftas av de enkäter som gjorts i anslutning till lektionsobservationerna. I stort sett samtliga elever anser att lärarna i stor utsträckning bryr sig om dem och behandlar dem med respekt. Den elevenkät som genomfördes med samtliga elever inför Skolinspektionens besök på skolan visar att 90 procent av de elever som besvarat enkäten tycker detsamma.

De intervjuade lärarna uppger att de sedan ett par år tillbaka inleder varje skoldag med mentorstid och att detta oftast blir en bra uppsamling

inför dagen. Enligt de intervjuade lärarna används tiden till information, men också för att eleverna ska känna sig sedda och uppmärksammade. Lärarna menar att de på detta sätt bygger upp en relation med eleverna. Enligt lärarna är exempel på detta arbete att småprata om saker som är viktiga för eleverna och som knyter an till deras intressen, men också att hjälpa eleverna att strukturera skolveckan och påminna om kommande läxor och prov. Enligt de intervjuade lärarna används också mentorstiden för olika typer av värdegrundsövningar. Lärarna uppger att mentorstiden haft en gynnsam effekt på skolklimatet och att denna insats, liksom att eleverna i huvudsak har ett hemklassrum där merparten av undervisningen bedrivs, skapat ett större lugn och ett bättre klimat på skolan. Lärarna uppger vidare att det är viktigt att *"göra rätt från början"* om man ska vinna elevernas respekt, och de lyfter fram vikten av att vara tydlig och konsekvent i sitt bemötande av eleverna.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.
- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

Observationer av undervisningen visar att lärarna oftast tar ett aktivt ansvar för det arbete som ska utföras under lektionen. Lärarna inleder lektionen med att tala om för eleverna vad de ska göra under lektionen, och ofta finns denna planering också uppskriven på tavlan. Ingen av de observerade lektionerna innehåller något moment där läraren berör syftet med de arbetsuppgifter eleverna ska arbeta med. Däremot finns det i några klassrum betygsmatriser uppsatta på väggarna.

Observationerna visar också att lärarna gör på olika sätt när de ger instruktioner kring det som det är tänkt att eleverna ska jobba med under lektionen. I något fall ombeds eleverna att på egen hand via skolans lärplattform söka upp en skriftlig beskrivning om hur de ska gå tillväga. Läraren visar vad det finns för material och sedan är det upp till eleverna att vid behov ställa frågor. Vid en annan lektion är läraren mycket

tydlig och klargör exakt hur eleverna ska gå tillväga. Läraren motiverar även varför det är viktigt att följa de angivna instruktionerna.

På några av de observerade lektionerna dominerar eget arbete, medan det på andra lektioner förekommer både lärarlett klassrumssamtal, diskussion i grupp och praktiskt arbete. Skolinspektionen kan inte se att det finns någon koppling mellan hur lång lektionen är och mängden varierad undervisning där eleverna får arbeta på olika sätt. När eleverna arbetar på egen hand rör sig lärarna runt i klassrummet och hjälper de elever som räcker upp handen eller på annat sätt visar att de behöver hjälp.

Övergångar mellan olika arbetsmoment under lektionen sker i huvudsak på ett lugnt och ordnat sätt, även om det förekommer att det blir lite pratigt i klassrummet eller att elever plockar fram sina mobiltelefoner. Lektionsobservationerna visar också att det i huvudsak är vid längre perioder av eget arbete som det förekommer att elever blir överksamman eller stör sina kamrater genom att prata eller påkalla uppmärksamhet. Det förekommer också att elever då vandrar runt i klassrummet, men också att elever går in och ut ur klassrummet. Lärarna ingriper då oftast genom att hyssja och säga åt eleverna att vara tysta, eller uppmana dem att gå att sätta sig. Ibland lyder eleverna lärarens tillsägelser och ibland inte. Vid någon lektion föregriper en elev återkommande lärarens instruktioner genom att under pågående genomgång ställa frågor om det som läraren strax har för avsikt att säga. Läraren säger då vänligt till eleven att vänta eftersom det annars blir så hackiga instruktioner för hela gruppen. Det förekommer också att lärare plötsligt tystnar som ett sätt att påkalla elevernas uppmärksamhet om det blir oroligt i klassrummet under exempelvis en genomgång.

Lektionsobservationerna visar också att några elever direkt bryter mot skolans ordningsregler genom att äta nötter under pågående lektion. Detta vare sig observeras eller kommenteras av undervisande lärare.

De intervjuade eleverna anser att det oftast är tydligt vad de ska göra på lektionerna. De säger också att flera lärare, men inte alla, använder matriser för att visa vad det är tänkt att de ska lära sig, och att det ofta finns ytterligare information på skolans lärplattform. De intervjuade eleverna uppger också att deras lärare har olika "stil" och det tar ett tag att lära känna sin lärare för att förstå vad denne kräver i sin undervisning. De intervjuade eleverna uppger också att några lärare inte ändrar arbetssätt om man som elev inte förstår vad man ska göra på lektionen eller tycker att ämnet är svårt i allmänhet. De intervjuade elevernas synpunkter be-

kräftas i huvudsak av den enkät som gjorts i anslutning till de observerade lektionerna. Här anger merparten av eleverna att lärarna ser till att eleverna förstår vad de ska göra på lektionerna liksom att eleverna får arbeta på olika sätt på lektionerna. Några av de observerade lektionerna avviker dock genom att fler elever inte håller med om detta.

De intervjuade eleverna uppger att de ofta har studiero på lektionerna, men att det i vissa ämnen kan bli lite stökigare och särskilt om klassen har vikarie. Vikarierna är enligt de intervjuade eleverna inte alltid så kunniga i ämnet och kan då inte hjälpa eleverna med arbetsuppgifterna vilket gör att det blir stökigt i klassrummet. Eleverna uppger också att lärarna inte alltid går runt till de olika grupprummet när eleverna är utspridd i olika lokaler. Då händer det att eleverna gör annat än skolarbete vilket medför att det kan bli ganska stökigt i dessa rum. Enligt de intervjuade eleverna varierar det i vilken utsträckning som lärarna säger till när det blir oroligt i klassrummet, och att man som elev inte heller har lika mycket respekt för alla lärare. De intervjuade eleverna säger också att inte alla lärare lägger märker till eller säger till om elever gör annat under lektionen, exempelvis spelar på sin i-pad. Enligt de intervjuade eleverna känner de i huvudsak till skolans ordningsregler då de pratat om dem på mentorstiden, men att många elever bryter mot dem. Eleverna uppger vidare att det sällan blir några konsekvenser om man bryter mot ordningsreglerna.

Vid de enkäter som Skolinspektionen genomfört efter lektionsobservationerna uppger dock merparten av eleverna att lärarna är tydliga med vilka regler som gäller, och att lärarna i hög grad ser till att dessa följs, samt att det råder studiero på lektionerna. Några av de observerade lektionerna avviker dock genom att fler elever inte håller med om detta.

De intervjuade lärarna uppger att de arbetar på olika sätt med att förmedla undervisningens syfte till eleverna. Enligt lärarna varierar det i vilken utsträckning deras arbete med att synliggöra målen för eleverna "landar" hos eleverna, men att de märkt att det gör stor skillnad när eleverna förstår syftet med arbetsuppgifterna eftersom de då lättare samarbetar och aktivt deltar i undervisningen.

En del av de intervjuade lärarna tycker att det är bra att skolan nyligen börjat med längre lektionspass eftersom det då är lättare att hinna med fler arbetsmoment och därmed blir det enklare att variera undervisningen. De intervjuade lärarna uppger att studieron är skiftande på skolan, men att det är viktigt med struktur på lektionerna så att eleverna vet vad de ska göra eftersom det annars lätt blir stökigt.

När det gäller skolans ordningsregler så uppger lärarna att dessa diskuteras med eleverna på mentorstiden. De intervjuade lärarna har olika åsikter huruvida mobiltelefoner stör undervisningen, och uppger att de inte har något riktigt gemensamt förhållningssätt gällande dessa. De uppger att skolan numera arbetar mer förebyggande, och att man undviker disciplinära åtgärder såsom att köra ut elever från lektionerna.

I den elevenkät som Skolinspektionen genomfört med samtliga elever inför besöket på skolan uppger en majoritet av eleverna, 88 procent att de förstår vad de ska göras på lektionerna och 75 procent av eleverna tycker att de får arbeta på olika sätt på lektionerna. När det gäller möjlighet till att utöva inflytande uppvisas ett mer jämnt svarsmönster, 55 procent tycker att de får komma med synpunkter medan 45 procent inte tycker att det stämmer eller vet inte.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

På de lektioner som Skolinspektionen observerat deltar inte alla elever på ett aktivt sätt i undervisningen. Det förekommer att elever pratar med varandra om annat än det som lektionen ska handla om, men också att de använder sin i-pad till annat än skolarbete och att de lägger sig ner över bänken och vilar. En del elever stör också andra vid dessa tillfällen. Lektionsobservationerna visar också att vid exempelvis grupp- eller pararbete intar vissa elever en mer dominerande roll och utför merparten av arbetsuppgifterna. Detta elevbeteende förekommer i olika grad vid de observerade lektionerna, men är vanligare förekommande där elever under en längre tid på egen hand ska arbeta med anvisade arbetsuppgifter. Lärarens agerande när det gäller elever som inte tycks följa undervisningen varierar. Samtliga lärare rör sig runt i klassrummet medan eleverna arbetar enskilt eller i grupp och stannar företrädesvis hos de elever och grupper som signalerar att de behöver hjälp. I dessa samtal vänder sig läraren till de elever som är aktiva i gruppsamtalet. Det ges inte någon särskild ledning till de grupper där en elev dominerar och utför merparten av arbetsuppgifterna, och det förekommer heller ingen övergripande information vid exempelvis genomgång om att

de ska fördela arbetsuppgifterna inom gruppen. Elever som gör annat än skolarbete under lektionstid får oftast en tillsägelse av läraren. Ibland åtföljs denna tillsägelse även av att läraren stannar vid elevens bänk och försöka hjälpa eleven att återfå fokus på sina uppgifter. Det finns också exempel på situationer där läraren ger en övergripande instruktion till eleven, exempelvis att eleven borde jämföra mer i sin text, utan att följa upp om det var anledningen till att eleven varit passiv och oengagerad.

När lärarna hjälper elever talar de oftast om för dem hur de ska lösa den uppgift som de kört fast på. Det förekommer i mindre utsträckning att lärarna ställer frågor till eleverna eller tillsammans med eleverna resonera sig fram till hur arbetsuppgiften ska lösas. Vid någon lektion betonar läraren för eleverna att uppgifterna är svåra och att de kanske inte kan lösa dem. Eleverna uppmanas då att bara göra de uppgifter som de tror att de kan klara. Vid några lektioner finns två lärare tillgängliga, och på vissa lektioner förekommer det också att elever får studiehandledning på modersmålet på. Vid vissa lektioner får några elever arbeta med alternativt material, och läraren återkommer också oftare till dessa elever och ger dem mer hjälp.

I den elevenkät som Skolinspektionen gjort i anslutning till lektionsobservationerna uppger merparten av eleverna att de lär sig mycket på lektionerna. De intervjuade eleverna uppger att det är vanligast att alla elever arbetar med samma sak under en lektion. Om något är för lätt eller man arbetar snabbt finns det enligt de intervjuade eleverna extrauppgifter i vissa ämnen, men inte i alla. Enligt de intervjuade eleverna tror merparten av lärarna på elevernas förmåga och försöker uppmuntra dem att nå längre, men det förekommer också att lärare säger till dem att det mål som de satt upp för sig själva är omöjligt att nå. De intervjuade eleverna anser också att de får för lite feedback på sina prestationer och att de inte vet hur de ligger till i alla sina ämnen vilket medför att de inte heller vet hur de ska förbättra sitt skolarbete.

De intervjuade lärarna ger uttryck för att de har varierande strategier för att möta elevernas olika behov i klassrummet. Lärarna uppger att det finns tydliga rutiner på skolan hur man ska arbeta med exempelvis elever som behöver hjälp med sitt skolarbete, men att det ibland kan ta lång tid innan man märker en effekt av de anpassningar som gjorts. De intervjuade lärarna anser att det är en stor utmaning att hantera elever som är passiva och oengagerade och att det är lätt att de "*faller mellan stolarna*". Enligt de intervjuade lärarna ställer skolan generellt sett högre

krav på eleverna idag än vad som var fallet tidigare. Enligt lärarna har många elever en komplex situation även utanför skolan vilket gör att det kan vara svårt att motivera dessa elever. De intervjuade lärarna framhåller att det är viktigt att försöka variera undervisningen, men också att försöka ta reda på varför eleven är passiv. De intervjuade lärarna uppger att de försöker se vilka mönster av liknande behov som finns hos eleverna och sedan skapa kluster av olika anpassningar i undervisningen. De framhåller också vikten av att vara tydlig och de strävar efter att arbeta på ett språkutvecklande sätt på sina lektioner så att alla elever ska kunna följa med i undervisningen.

När det gäller feedback så uppger lärarna att de inte ger respons "*stup i kvarten*", men att det är viktigt att försöka hitta modeller så att eleverna kan följa sin egen progression. Av lärarintervjuerna framgår att lärarna arbetar på olika sätt med detta.

Av den elevenkät som Skolinspektionen genomfört med alla elever inför granskningen framgår att 50 procent av eleverna tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan samtidigt som mer än 70 procent av eleverna anser att de kan få svårare arbetsuppgifter om de vill.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i olika utsträckning genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero. Utredningen visar att lärmiljön överlag är uppmuntrande och stödjande och eleverna uppger också att de oftast blir respektfullt bemötta. Av utredningen framgår att merparten av den observerade undervisningen uppvisar en tydlig struktur, men att det varierar i vilken utsträckning eleverna får arbeta på olika sätt. Utredningen visar också att det inte alltid är tydligt för eleverna vad som krävs i undervisningen och att feedback inte ges i tillräcklig utsträckning vilket enligt eleverna påverkar deras motivation och känsla av ett meningsfullt lärande. Utredningen visar också att även om undervisningen i huvudsak erbjuder eleverna en god studiemiljö ingriper inte alla lärare på ett konstruktivt sätt när det blir oroligt i klassrummet. Skolinspektionen bedömer att det finns ett samband mellan undervisningens kvalitet och elevernas möjlighet att arbeta i en lugn miljö.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.
--

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.
- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.
- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Skolans förebyggande arbete

Rektorn beskriver i dokument och vid intervjun åtgärder som skolan vidtagit för att skapa förutsättningar för och förbättra studieron i undervisningen. Rektorn menar att det har varit viktigt att arbeta med flera processer samtidigt och uppger att hon bland annat vid analys av enkäter och interninspektioner utifrån Skolinspektionens observationsunderlag kunnat se att åtgärderna börjat ge resultat i form av ökad studiero i undervisningen och en lugnare och tryggare miljö på skolan. Rektorn uppger att hon genomfört organisatoriska förändringar, såsom hemklassrum för eleverna och

att varje dag inleds med en gemensam mentorstid. Vidare har en förtätning av elevernas scheman gjorts för att skapa mer sammanhängande lektionspass och för att undvika håltimmar, vilket enligt rektor skapat ett större lugn på skolan. Rektorn uppger att det också varit viktigt att arbeta med samsyn i lärarkollegiet kring gemensamma värden och att förtydliga vad som ligger i läraruppdraget. Ett led i detta arbete har enligt rektorn varit att förstärka skolans arbetslag och använda dessa som ett forum för att förbättra undervisningens kvalitet. Enligt rektorn arbetar arbetslagen med gemensamma strukturer för att hur man exempelvis inleder och avslutar en lektion. Rektorn uppger vidare att man via kollegieskuggning också uppmärksammar lärmiljöer där riktade stödinsatser behöver sättas in, exempelvis handledning av lärare för att förstärka dennes ledarskap, men också hur man kan arbeta med insatser för att anpassa undervisning utifrån olika elevers behov. Enligt rektorn används förstelärarna frekvent i detta arbete, och rektor gör också lektionsbesök utifrån arbetslagens utvecklingsarbete. Rektorn uppger att det fortfarande förekommer oroliga lektioner och lärmiljöer där undervisningen inte fungerar optimalt, men att hon som rektor numera är väl medveten om var det finns utvecklingsbehov och att hon arbetar aktivt med att förbättra detta exempelvis genom handledning av lärare.

Enligt de intervjuade lärarna har flertalet av de insatser som genomförts på skolan, bland annat mentorstiden och hemklassrummen, haft god effekt och det har blivit lugnare på skolan. De intervjuade lärarna upplever också att skolans personal i större utsträckning än tidigare arbetar förebyggande, och att mentorsuppdraget förtydligats på ett sådant sätt att de nu "drar åt samma håll". De intervjuade lärarna anser att rektorn över lag har god insikt i hur undervisningen fungerar på skolan, och att undervisningen bland annat följs upp i samband med deras medarbetarsamtal. Enligt lärarna skaffar sig rektor insikt genom dels klassrumsbesök, men också genom att röra sig i korridorerna och prata med eleverna samt äta pedagogisk lunch med dem. Av lärarintervjuerna framgår vidare att arbetet med att skugga en kollega varit bra, men att projektet delvis stannat av, och att skolan har många utvecklingsuppdrag igång samtidigt och att det kan vara svårt att hinna med och fokusera på allt.

Enligt den elevenkät som genomförts med samtliga elever inför granskningen uppger knappt hälften av eleverna, 46 procent, att de är med och bestämmer vilka ordningsregler som skolan ska ha. Av intervjuer med elever framgår dock, som tidigare angetts, att eleverna känner till skolans ordningsregler och att det finns rutiner för att diskutera dem.

Skolans agerande för att upprätthålla studiero

Rektorn uppger i intervju att skolan tidigare haft stora bekymmer med bristfällig studiero, och att en del av de åtgärder som skolan arbetat med inte varit vare sig effektiva eller i enlighet med författningarnas krav. Rektorn beskriver att det förekommit kollektiva bestraffningar där exempelvis en avslutningsmiddag i samband med skolavslutning ställdes för samtliga elever för att en mindre grupp elever betett sig mycket illa. Det har också förekommit att elever som agerat på ett icke önskvärt sätt placerats i särskilda undervisningsgrupper på oklara grunder och där insatsen inte heller följdes upp på något systematiskt sätt. Rektorn uppger att sådana insatser avskaffades i samband med att hon tillträdde sin tjänst och att hon arbetat hårt med att skapa stödjande strukturer, men också med att förtydliga läraruppdraget och sätta undervisningen i fokus i syfte att förbättra studieron på skolan. Enligt rektorn är framtagandet av skolans ordningsregler inskrivet i skolans årshjul och elever är delaktiga i detta arbete. Det finns också en tillhörande konsekvenstrappa som diskuteras i elevrådet och sedan förmedlas vidare till alla klasser. Enligt rektorn har konsekvenstrappan tillkommit på förekommen anledning då det funnits behov av att förtydliga hur man ska arbeta vid ordningsstörande beteende hos eleverna. Rektorn framhåller i intervjun att skolan inte använder disciplinära åtgärder i särskilt stor utsträckning utan istället försöker arbeta preventivt genom resursoptimering och anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Enligt rektorn får elever som är inblandade i stora konflikter och slagsmål gå hem tillsammans med vårdnadshavare resten av skoldagen för att man på skolan ska kunna få grepp om situationen och förbereda en utredning av det som hänt. Detta tillvägagångssätt kan även observeras av Skolinspektionen då en sådan konflikt inträffar under besöket på skolan.

Rektorn uppger att hon använt såväl den senaste kvalitetsgranskningsrapporten som det senaste tillsynsbeslutet från Skolinspektionen i skolans utvecklingsarbete, och att det genomförts interninspektioner där elever, elevhälsa och skolledning deltagit där man delvis utgått ifrån Skolinspektionens observationsscheman. Enligt rektorn har detta underlag använts för diskussion bland personalen för att förbättra lärmiljön. Rektorn uppger vidare att man hon arbetar med en medveten tjänstefördelning utifrån lärarnas olika styrkor för att sträva efter att god matchning utifrån undervisningsgruppernas olika behov. Enligt rektorn arbetar också arbetslagen med att göra behovsprofilering på de klasser som de ansvarar för, och utifrån detta tillsätts resurspedagoger som ska stödja undervisande lärare. Rektorn uppger att dessa resurser utvärderas regelbundet under läsårets gång.

De intervjuade lärarna uppger att man använder mentorstiden för att diskutera skolans ordningsregler, och att eleverna på så sätt kan vara delaktiga i arbetet med dessa. Lärarna uppger också att skolans konsekvenstrappa skapat en tydlighet i hur de ska agera. De intervjuade lärarna framför vidare att längre lektionspass och resurspedagoger skapat mer strukturerad undervisning vilket också ökat studieron, men att systemet är sårbart. De längre lektionspassen fungerar sämre när eleverna har vikarie, och resurspedagogerna får ofta täcka upp på andra håll, exempelvis som vikarier, och kan då inte användas på det sätt som var planerat.

Enligt den elevenkät som genomförts med alla elever inför granskningen tycker merparten av eleverna, 78 procent, att deras lärare ser till att skolans ordningsregler följs. Dock visar intervjuer med elever att de tycker att många elever inte följer skolans ordningsregler och att eleverna uppfattar det som att ett sådant störande beteende oftast inte leder till att lärarna agerar.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn i stor utsträckning tar ett övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö i stort och för studieron i klassrummet. Av utredningen framkommer att rektor arbetar aktivt för att förankra de gemensamma värden som ska gälla och att arbetet inriktas mot förbättringar på klassrumsnivå. Vidare framgår att rektor systematiskt följer upp och utvärderar undervisningens kvalitet och i viss mån vidtar åtgärder för att förbättra lärandemiljön i enskilda lärares klassrum. Utredningen visar dock att även om skolan på olika sätt säkerställt att ordningsreglerna tas fram i samråd med eleverna upplever många elever att dessa inte följs och att andra elever stör ordningen i klassrummet.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta förstahandsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare besvarar eleverna en enkät i slutet av de lektioner som observerats.

Tabellen visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Vårboskolan	Antal/andel
Inledande elevenkät	168 elever
Lektionsobservationer	5
Uppföljande elevenkät	77
Intervjuade elever	11
Intervjuade lärare	8